

P03. Informačné zdroje. Typy a ich kvalita

Informácia. Zdroje informácií. Kvalita a relevancia informačných zdrojov. Kritické myslenie.

Informatika sa zaoberá získavaním, spracovaním, ukladaním a prezentovaním informácií. Ako ich získavame? Čo sa s nimi dá robiť? Sú kvalitné (hodnotné) a relevantné (dôležité)?

Informačné zdroje delíme na základe rôznych kritérií, napríklad podľa:

- zmyslov zapojených do komunikácie (zvukové, textové, obrazové, ...)
- miery masovosti (televízia, výklad v škole, dialóg s jedným človekom, ...)
- komunikačného média (noviny, časopisy, televízia, Internet, ...)
- periodicity (jednorazové, týždenné, mesačné, ...)
- ...

Hlavné informačné zdroje sa v priebehu histórie menili:

ústna komunikácia, písmo ručne vytvárané, písmo tlačené (knihy, noviny, časopisy, ...), rozhlas, televízia, internet (služba www).

Keď vyhľadávame informácie o nejakej téme na internete, väčšinou získame o téme základný prehľad, ale množstvo informácií, ktoré sú na internete sprístupnené sa zatiaľ ešte nevyrovnajú tomu, čo môžeme nájsť v knihách.

Knižnice a nimi poskytované služby

- Katalóg kníh, autorov, vydavateľstiev
- Kľúčové slová

E-knihy, čítačky, elektronický papier.

Internet – katalógy a vyhľadávače. (Ako pracuje vyhľadávač. Orientácia vo výsledku vyhľadávania. Pokročilé vyhľadávanie.)

Kvalita a relevancia informačného zdroja.

Informácie získavame neustále. Dôležitejšie než množstvo informácií je ich význam pre tvorbu našich znalostí. Preto musia byť zdroje informácií kvalitné a relevantné (informácie sú pre nás užitočné, majú pre nás význam, zodpovedajú našim aktuálnym potrebám, nie sú podané ani príliš zjednodušene ani príliš zložito).

Kvalitný informačný zdroj spĺňa tieto požiadavky:

- **správnosť** – nemal by obsahovať chyby, to si overíme z ďalších nezávislých zdrojov
- **odbornosť autora** – autor, vzdelanie, prax, publikačná činnosť
- **aktuálnosť** – dátum získania alebo publikovania informácie
- **objektívnosť, nezaujatosť** – rôzne pohľady na vec, viac názorov
- **ucelenosť** – informácie by mali pokrývať určitú oblasť, primerane zachádzať do detailov a nemali by byť vytrhované z kontextu

Vodítkom pri posudzovaní informácií je taktiež motivácia autora. Je za to platený? Ak áno, kým?

Ďalším vodítkom je sledovať kvalitu informačného zdroja.

Kritický prístup k informáciám

Kritické myslenie je uvážlivé, starostlivé rozhodovanie o tom, či nejaké tvrdenie prijmeme, alebo odmietneme (Moore a Parker). Pomáha brániť sa manipulácii, ktorá je prítomná vo väčšine správ a ktoré môže zásadným (a často negatívnym) spôsobom ovplyvniť aj náš život.

Základným princípom kritického myslenia je **opatrné posudzovanie predkladaných informácií a ich overovanie z viacerých nezávislých zdrojov**. Mali by sme preto dodržiavať tieto pravidlá:

- definujte problém a ujasnite si, aké informácie potrebujete k jeho vyriešeniu
- nájdite viac informácií (alternatív) k jeho riešeniu a vyberte tie relevantné z kvalitných zdrojov; hľadajte presne, jasne formulované informácie
- vložte nájdene informácie do svojich aktuálnych znalostí, hľadajte súvislosti (odborné, sociálne, historické, ...) a logické väzby
- formulujte závery a overte ich platnosť a správnosť (validitu)

Úlohy:

1. Zistite, či existuje v slovenských knižniciach nejaká kniha o kritickom myslení. Zistite názov a autora knihy, rok vydania, kde sa nachádza, či je vypožičaná a ak áno, dokedy, ...) Zistené údaje a spôsob, ako ste sa k nim dostali si poznamenajte do zošita.
2. Nájdite na webe minimálne dva informačné zdroje k jednej oblasti (o ktorú sa zaujímate a teda o nej niečo viete a viete posúdiť kvalitu informačného zdroja) a ohodnoťte ich kvalitu a relevanciu, podľa hore uvedených kritérií. (Zistené údaje a vaše hodnotenie spracujte v textovom editore a dokument **priezvisko_zdroje.doc** odovzdáte na budúcej hodine)

Otázky:

1. Aké druhy informačných zdrojov poznáte a používate?
2. Aké požiadavky má mať kvalitný informačný zdroj?
3. Aké pravidlá by sme mali dodržiavať pri kritickom myslení?

Domáca úloha:

1. Dokončite úlohy 1. a 2.
2. Do dokumentu **priezvisko_zdroje.doc** ešte uveďte príklad z vášho života, kde by ste použili kritické myslenie.

Ďalšie zdroje:

Kalaš Ivan a kol., Informatika pre stredné školy, SPN Bratislava 2002, str. 24 - 31

Šnajder Ľubomír a kol., Práca s internetom, SPN Bratislava 2008, str. 22 – 26, str. 30.

[Použime rozum](#)

[Kritické myslenie do vrecka pdf](#)

Časopis [Informačné technológie a knižnice](#)

[Slovenská národná knižnica](#)

[Hoax](#)

Roubal Pavel: Informatika a výpočetní technika pro střední školy, ComputerPress Brno 2010, str. 11 - 21.